

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

306

Finanse publiczne

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Arkadiusz Żabiński

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-386-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Jan Borowiec , Kryzys gospodarczy a polityka monetarna i fiskalna w strefie euro w latach 2008-2012.....	13
Leszek Borowiec, Marzena Kuśmierk , Kapitał żelazny w finansowaniu organizacji non-profit w Polsce	24
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Determinanty wyceny rynkowej sektora bankowego w dobie kryzysu	37
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Ocena sektora bankowego w Europie.....	48
Iwona Dorota Czechowska , Rachunki osobiste dla klientów 60+	61
Agnieszka Deresz, Marian Podstawka , Opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych mikroprzedsiębiorców w warunkach kryzysu	73
Joanna Działo , Czy Unia Europejska potrzebuje unii fiskalnej?.....	86
Ryta Dziemianowicz , <i>Tax expenditures</i> w konstrukcji reguły wydatkowej... ..	98
Joanna Fila , Mikrofinanse w Unii Europejskiej – polityka, instrumenty, efekty	110
Beata Filipiak, Marek Dylewski , Indywidualny wskaźnik zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego – problemy dostosowawcze.....	120
Piotr Gut , Model odwróconej płatności (<i>reverse charge</i>) jako element konstrukcji podatku VAT ograniczający uszczuplenia w podatku VAT.....	132
Małgorzata Magdalena Hybka , Raison d'être solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu podatku od wartości dodanej	143
Marcin Idzik , Ekskluzja finansowa – ujęcie empiryczne.....	154
Maria Jastrzębska , Kreacja i implementacja systemu zarządzania ryzykiem jednostki samorządu terytorialnego	166
Piotr Karaś, Wojciech Pacut , Porównanie działania banków islamskich i konwencjonalnych – przypadek Zjednoczonych Emiratów Arabskich ...	178
Anna Kobialka , Wykorzystanie funduszy unijnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego lubelszczyzny	190
Teresa Kondrakiewicz , Dywersyfikacja jako kierunek rozwoju grup kapitałowych.....	200
Iwa Kuchciak , Problematyka nadmiernego zadłużania w kontekście wykluczenia finansowego.....	213
Elwira Leśna-Wierszołowicz , Koncepcja wielofunduszowości w drugim filarze systemu emerytalnego w Polsce	225
Paweł Marszałek , Finansyzacja w Polsce – ciekawostka teoretyczna czy realny problem?.....	235
Grzegorz Matysek , Opodatkowanie dochodów spółek osobowych w Polsce – konieczność zmian.....	247

Danuta Milaszewicz , Stabilność fiskalna jako przymus w polityce fiskalnej	260
Magdalena Miszczuk , Zróżnicowanie sytuacji finansowej wybranych jednostek samorządu terytorialnego na podstawie indywidualnego wskaźnika zadłużenia	272
Anna Murdoch , Wejście Polski do strefy euro a długoterminowe cele rozwoju kraju	285
Piotr Ptak , Polityka wydatków publicznych w Polsce w latach 2008-2012....	298
Witold Rakowski , Zróżnicowanie wydatków gmin i powiatów na oświatę w latach 2005-2010 w układzie przestrzennym	311
Halina Rechul , Samodzielność finansowa jednostek samorządu terytorialnego w Polsce.....	325
Wioleta Samitowska , Fundusze pożyczkowe i fundusze poręczeń kredytowych jako instrumenty finansowego wsparcia MŚP	338
Przemysław Siudak , Specjalne strefy ekonomiczne jako instrument generujący oszczędności budżetu państwa z tytułu zatrudniania bezrobotnych..	351
Andrzej Sobczyk , Dynamika wydatków inwestycyjnych i liczby mieszkańców w gminach województwa zachodniopomorskiego w latach 2008-2011	362
Michał Sosnowski , Progresywne i proporcjonalne opodatkowanie przedsiębiorstw osób fizycznych w Polsce	372
Feliks Marek Stawarczyk , Kryzys finansowy a sytuacja banków krajowych w Niemczech	386
Igor Styn , Wpływ zmian w MSSF 9 na wyniki finansowe największych dwóch banków działających w Polsce oraz na ich politykę kredytową	397
Magdalena Syrkiewicz-Świtłała, Tomasz Holecki, Katarzyna Klyta , Możliwości wprowadzenia prywatnych ubezpieczeń zdrowotnych do powszechnego systemu ochrony zdrowia w Polsce w opinii mieszkańców powiatu tarnogórskiego	409
Waldemar Szczepaniak , Ocena sytuacji finansowej publicznych uczelni technicznych w Polsce w latach 2004-2011	418
Tomasz Śmietanka , Gospodarka finansowa gminy miejsko-wiejskiej Kozienice w latach 2003-2012	430
Tomasz Uryszek , Zadłużenie sektora samorządowego w krajach Unii Europejskiej w okresie kryzysu gospodarczego	442
Alina Walenia , Zarządzanie ryzykiem w sektorze samorządowych finansów publicznych	454
Jerzy Wąchoł , Spowolnienie gospodarcze i problemy długu publicznego na świecie w świetle danych statystycznych	466
Radosław Witczak , Wykorzystanie metod szacowania podstawy opodatkowania do określenia wysokości zobowiązań podatkowych	478
Iwona Wojciechowska-Toruńska , „Pakt fiskalny” a polityka fiskalna	488

Katarzyna Wójtowicz , Udziały samorządów w podatkach państwowych – własne czy obce źródło dochodów JST? Dylematy teorii a praktyka budżetowa wybranych państw.....	501
Dorota Wyszowska , Stan finansów jednostek samorządu terytorialnego jako determinanta wykorzystania środków pomocowych Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020	513
Jolanta Zawora , Samodzielność finansowa samorządów gminnych w warunkach spowolnienia gospodarczego.....	523
Anna Zielińska-Chmielewska , Ocena realizacji strategii płynności finansowej GK Tarczyński SA w ujęciu dochód-ryzyko	534
Dagmara Zuzek , Faktoring jako niekonwencjonalne źródło finansowania mikro- i małych przedsiębiorstw w Polsce.....	547
Arkadiusz Żabiński , Realizacja zasady równości opodatkowania czynników wytwórczych w wybranych krajach europejskich.....	558

Summaries

Jan Borowiec , Economic crisis and monetary and fiscal policies in the euro zone in the years 2008-2012	23
Leszek Borowiec, Marzena Kuśmierek , Endowment capital and funding sources in non-profit organizations	36
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Determinants of market valuation of the banking sector during the recent financial crisis	47
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Assessment of the banking sector in Europe	60
Iwona Dorota Czechowska , Personal accounts for clients 60+.....	72
Agnieszka Deresz, Marian Podstawka , Personal income tax on small entrepreneurs in times of crisis	85
Joanna Działo , Does the European Union need a fiscal union?	97
Ryta Dziemianowicz , Tax expenditures in the construction of the expenditure rule.....	109
Joanna Fila , Microfinance in European Union – policy, instruments, effects	119
Beata Filipiak, Marek Dylewski , Personal debt ratio of local government – system problems	131
Piotr Gut , Reverse charge model as an element of the VAT system, preventing it from tax abuse	142
Małgorzata Magdalena Hybka , Raison d'être of the joint and several liability for value added tax purposes.....	153
Marcin Idzik , Financial exclusion – empirical approach.....	165
Maria Jastrzębska , Creation and implementation of the risk management system of territorial self-government unit	177

Piotr Karaś, Wojciech Pacut , Islamic vs. conventional banking – the case of United Arab Emirates.....	189
Anna Kobialka , European Union funds use in financing of territorial self-governments units' investment in Lublin region.....	199
Teresa Kondrakiewicz , Diversification strategy in the process of holding companies development.....	212
Iwa Kuchciak , The issue of overindebtedness in the context of financial exclusion	224
Elwira Leśna-Wierszółowicz , The concept of multifunding in the second pension pillar in Poland	234
Paweł Marszałek , Financialization in Poland – theoretical curiosity or the real problem?.....	246
Grzegorz Matysek , Income taxation of partnerships in Poland – the necessity of changes	259
Danuta Milaszewicz , Fiscal stability as a coercion in fiscal policy	271
Magdalena Miszczuk , Diversity of the financial situation of selected self-government units under individual debt indicator.....	284
Anna Murdoch , Poland's entry into the Eurozone vs. its long term growth objectives	297
Piotr Ptak , Public spending policy in Poland in the years 2008-2012	310
Witold Rakowski , Variation of educational spending by communities and counties across regions in 2005-2010	324
Halina Rechul , Financial independence of local government units in Poland	337
Wioleta Samitowska , Loan funds and credit guarantee funds as instruments of financial support for SME.....	350
Przemysław Siudak , Special economic zones as an instrument generating savings for the state budget through the employment of the unemployed .	361
Andrzej Sobczyk , Dynamics of capital expenditure and population in communities of Western Pomeranian Voivodeship in the years 2008-2011	371
Michał Sosnowski , Progressive and proportional taxation of natural persons' enterprises in Poland.....	385
Feliks Marek Stawarczyk , Financial crisis and <i>Landesbanken</i> problems in Germany	396
Igor Styn , How changes in IFRS 9 can affect net earnings of two biggest banks operating in Poland and their loan policy	408
Magdalena Syrkiewicz-Świtła, Tomasz Holecki, Katarzyna Klyta , Possibilities of introducing private insurance in the public health care system in Poland in the opinion of the inhabitants of Tarnowskie Góry county	417
Waldemar Szczepaniak , Assessment of financial situation of technical universities in Poland between 2004-2011	429

Tomasz Śmietanka , Financial economy of the urban-rural commune of Kozienice in the years 2003-2012.....	441
Tomasz Uryszek , Local and regional government sector debt in the European Union countries during the economic crisis.....	453
Alina Walenia , Risk management in the self-government public finance sector.....	465
Jerzy Wąchol , Economic slowdown and problems with public debt in the world in the light of statistical data	477
Radosław Witczak , The use of tax base estimation methods for the determination of the amount of tax liability.....	487
Iwona Wojciechowska-Toruńska , “Fiscal Pact” vs. fiscal policy	500
Katarzyna Wójtowicz , Local governments tax sharing arrangements – own or external source of revenues? Theoretical dilemmas vs. practical experiences of several European countries	512
Dorota Wyszowska , Financial standing of local self-government entities as a determinant of using of European Union aid in the perspective of 2014-2020	522
Jolanta Zawora , Financial independence of communes during economic slowdown	533
Anna Zielińska-Chmielewska , Assessment of strategies of working capital financial liquidity in the concept of risk-return analysis on GK Tarczyński SA	546
Dagmara Zuzek , Factoring as an unconventional source of financing activities of micro and small enterprises in Poland.....	557
Arkadiusz Żabiński , The implementation of the principle of equality in the taxation of factors of production in selected European countries	567

Anna Murdoch

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

WEJŚCIE POLSKI DO STREFY EURO A DŁUGOTERMINOWE CELE ROZWOJU KRAJU

Streszczenie: Celem artykułu jest skonfrontowanie celów strategicznych długoterminowego rozwoju Polski opartych na procesie konwergencji do europejskiej unii walutowej z implikacjami kryzysu strefy euro oraz możliwymi konsekwencjami na polskim rynku pracy zarówno w procesie konwergencji, jak i po wstąpieniu do strefy euro. Plan wstąpienia do unii walutowej przeciwstawiono kosztom uczestnictwa w programie antykryzysowym Troiki i w Europejskim Funduszu Stabilności oraz ewentualnym ograniczeniom suwerenności decyzyjnej. Wskazano na trudności gospodarek krajów GIIPS. Opisano postrzegane zmniejszenie wartości uczestnictwa w strefie euro. Sformułowano wnioski z procesu negocjacji z Cyprzem w obliczu bankructwa. Wskazano na częściową sprzeczność celu DSRK i bezwzględnego wypełnienia warunków wstąpienia do strefy euro. Zarekomendowano powtórna ocenę warunków wejścia do unii walutowej oraz wyznaczenie bardziej realistycznego celu głównego długookresowej strategii rozwoju Polski.

Słowa kluczowe: DSRK, strefa euro, kryzys finansowy, EFS, GIIPS, Cypr.

1. Wstęp

Kryzys euro dotyka bezpośrednio przede wszystkim 17 krajów europejskich, które stanowią obszar posługujący się wspólną walutą (choć funkcjonuje ona w większej liczbie krajów), ma on jednakże fundamentalny wpływ na pozostałe kraje Unii Europejskiej, w tym na Polskę. Obecna bezprecedensowa sytuacja krytyczna w Europie spowodowana przez szereg niepowodzeń w projekcie wspólnej waluty stanowi zatem wyzwanie zarówno dla decydentów politycznych i gospodarczych, jak i naukowców, myślicieli i intelektualistów. Niepowodzenie projektu wspólnej waluty, odzwierciedlane w serii kryzysów finansowych w Grecji, Portugalii, Hiszpanii i Irlandii oraz na Cyprze może mieć wpływ na długoterminową wizję rozwoju Polski.

Obowiązującymi aktami normatywnymi, wyznaczającymi długoterminowe cele rozwoju Polski są: Krajowy Program Reform (KPR)¹ realizujący wytyczne Agencji

---

¹ *Krajowy Program Reform Europa 2020, Aktualizacja 2013/2014*, http://www.mg.gov.pl/files/upload/18224/PL_NRP%202013-2014_pl.pdf [dostęp: czerwiec 2013 r.].

Europa 2020, Plan Konwergencji (PK)², raport przygotowany przez Zespół pod kierownictwem Michała Boniego pt. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*, (DSRK) przyjęty Uchwałą nr 16 Rady Ministrów z 5 lutego 2013 r.³, którą poprzedził *Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”*⁴, i towarzysząca mu *Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r.⁵ wraz z Wieloletnim Planem Finansowym Państwa⁶ (który jednakże opiera się na DSRK jako na podstawowym dokumencie). Głównym celem DSRK „jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce”⁷. Wszystkie cele, modele i strategie [działania makroekonomiczne] wskazane w DSRK podporządkowano „konieczności stabilizacji finansów publicznych, obniżenia poziomu długu publicznego i deficytu budżetowego oraz przygotowaniom do przyjęcia przez Polskę wspólnej waluty (konwergencja)”⁸.

Stabilizacja finansów publicznych i obniżenie poziomu długu publicznego i deficytu budżetowego jest korzystna dla rozwoju Polski w każdym scenariuszu: wejście, (znacznie) opóźnione wejście bądź wreszcie niewyście do strefy euro (lecz rozpowszechnienie się monety euro w procesie *eurocreep*⁹). Jednak samo wejście do unii walutowej może okazać się bardziej skomplikowane i mniej niewzruszone, niż zakłada to DSRK w świetle rachunku kosztów ekonomicznych związanych z przyjęciem obowiązków wspierania unii walutowej (w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności (ESM)). Stało się to szczególnie wyraźne w świetle serii kryzysów w krajach GIIPS (lub PIIGS)¹⁰, a przede wszystkim w obliczu rozgrywającego się

² *Program Konwergencji*, <http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1002171/Program+Konwergencji+-+Aktualizacja+2013> [dostęp: czerwiec 2013 r.].

³ M. Boni (red.), *Raport „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”*, https://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2011/12/Polska2030_final_november2012.pdf [dostęp: 23 marca 2013 r.].

⁴ M. Boni (red.), *Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”*, http://zds.kprm.gov.pl/sites/default/files/pliki/pl_2030_wyzwania_rozwojowe.pdf [dostęp: 23 marca 2013 r.].

⁵ M. Boni (red.), *Strategia Rozwoju Kraju 2020*, Uchwała nr 157 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020, 22 listopada 2012 r., Monitor Polski, Warszawa, 2012, poz. 882

⁶ Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2012–2015, Uchwała nr 71 w sprawie aktualizacji Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2012–2015, Monitor Polski, Warszawa 2012, poz. 292

⁷ DSRK, wyd. cyt., s. 5.

⁸ Tamże, s. 6-7.

⁹ *Eurocreep (creep* – pełznąć, skradać się) – proces stopniowego rozpowszechniania się waluty euro również w krajach niebędących członkami unii walutowej ani oficjalnie się nią posługujących. Coraz więcej sklepów online podaje ceny produktów w euro (automatycznie identyfikując kraj pochodzenia klienta); ceny produktów w euro są podawane na metkach np. w Stanach Zjednoczonych. Proces ten będzie postępował.

¹⁰ GIIPS (PIIGS) – akronim od pierwszych liter nazw krajów (w wersji anglojęzycznej), tj. Grecji (Greece), Portugalii (Portugal), Irlandii (Ireland), Włoch (Italy), Hiszpanii (Spain).

w końcu marca 2013 r. kryzysu na Cyprze oraz zwiększającego się sceptycyzmu wobec działań (pakietów) ratunkowych unii walutowej wyrażanego przez Zjednoczone Królestwo, jak również zmiany nastawienia wobec planu wstąpienia do UE w Islandii¹¹.

Wydaje się więc, że decydenci w sferze polityki gospodarczej mają obecnie podstawy, by stworzyć scenariusz awaryjny (kryzysowy), który zakładałby alternatywny rozwój Polski w sytuacji rozpadu unii walutowej lub jej radykalnego przeobrażenia (przegrupowania krajów członkowskich).

Obydwie uchwały opierają się jednak na wejściu do strefy euro na warunkach stworzonych przed wybuchem kryzysu. Zaktualizowany Program Konwergencji, który, choć wskazuje, że „[S]ilne pogorszenie sytuacji gospodarczej, w szczególności w strefie euro i – w konsekwencji – także w Polsce, oddaliło perspektywę wprowadzenia wspólnej waluty”¹², to nie podaje w wątpliwość warunków konwergencji. Potwierdził to m.in. J. Rostowski¹³, wymieniając bieżące priorytety rządu, tj. „poziom ratingów w porównaniu do średniego w strefie euro, poziom długu publicznego w relacji do PKB oraz obniżenie stopy bezrobocia o 2-3 punkty procentowe w stosunku do średniej stopy bezrobocia w strefie euro (liczonej według metodologii unijnej), wzrost pozycji międzynarodowej, zapewnienie trwałej konkurencyjności”¹⁴. Wysoki stopień ich uogólnienia (oraz brak sprecyzowania strategii) wskazuje, że aktualne sygnały o zmieniających się warunkach, głównie egzogenicznych, choć także endogenicznych (por. wzrost poziomu bezrobocia w Polsce, tab. 1) nie są przez decydentów w sferze polskiej polityki gospodarczej brane pod uwagę jako zachęta do zreasumowania polityki konwergencji, poza sferą deklaratywno-epistemologiczną.

Zmienne egzogeniczne zostały całkowicie pominięte także w zaprezentowanym 7 marca 2013 r. przez prof. Piotra Glińskiego tzw. programie rządu technicznego¹⁵,

¹¹ R. Milne, *Iceland's new coalition government suspends EU accession talks*, "Financial Times", 22 maja 2013 r., <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/6c88e05a-c2dd-11e2-9bcb-00144feab7de.html#axzz-2kYLip4ob> [dostęp: maj 2013 r.].

¹² Program konwergencji, http://www.archbip.mf.gov.pl/bip/_files_/pf/aktualizacja_2012_pl.pdf, s. 5-6 [dostęp 23 marca 2013 r.]

¹³ „– *Powinniśmy spróbować sami określić kryteria gotowości do przystąpienia do strefy euro* – powiedział wicepremier, minister finansów Jacek Rostowski. (...) *Powinniśmy się spieszyć z przygotowaniem do przystąpienia do strefy euro, nawet jeśli nie spieszylibyśmy się z samym przystąpieniem* – kontynuował Jacek Rostowski, dodając, że obecnie jest jeszcze za wcześnie na podawanie konkretnych dat; „Euro: jak i kiedy?”, debata w Ministerstwie Finansów 1 marca 2013 r., http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/wiadomosci/aktualnosci/_/asset_publisher/M1vU/content/euro%3A-jak-i-kiedy?redirect=http%3A%2F%2Fwww.mf.gov.pl%2Fministerstwo-finansow%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_qU6T%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_count%3D2.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ P. Gliński, *Program rządu technicznego*, prezentacja 7 marca 2013 r. <http://vod.gazetapolska.pl/3507-wystapienie-programowe-kandydata-na-premiera-rzadu-technicznego-prof-piotra-glinskiego>

który został przez autorkę zanalizowany jako ewentualna alternatywa do długookresowej wizji rządu RP.

2. Długookresowa wizja, cele i model rozwoju dla Polski

Konstrukcja długoterminowej strategii opiera się na uczestnictwie Polski w Unii Europejskiej (wraz z korzyściami płynącymi ze statusu beneficjenta budżetu unijnego) oraz na decyzji o wejściu do strefy euro, która została podjęta na mocy referendum z 2003 r. Model rozwoju Polski do 2030 r., tzw. model solidarności pokoleniowej i model solidarności innowacyjnej oraz model równoważenia rozwoju, czyli solidarności między regionami, stawia sobie za cel poprawę jakości życia Polaków w ramach dostosowania nominalnych wskaźników do unijnych wymagań konwergencyjnych, w nienaruszonej postaci, potwierdzonej zapisem w DSRK¹⁶.

Model ten (przestawiony również w postaci graficznej (mapy) w DSRK na stronie 30) ma szanse realizacji, jeśli spełnionych zostanie wiele warunków (wynikających m.in. z rozbudowy i modernizacji infrastruktury w Polsce). „Kluczowe dla osiągnięcia wskazywanego poziomu integracji¹⁷ i powiązań funkcjonalnych są inwestycje gwarantujące dojazd w najkrótszym czasie do ośrodka wojewódzkiego dla mieszkańców regionu. Jest to ważne zarówno dla mobilności pracy, wymiany gospodarczej, jak i edukacji, oraz udziału w kulturze. Mobilność, szczególnie mobilność wahadłowa (codzienne dojazdy do i powroty z miast), oraz dywersyfikacja źródeł zatrudnienia oraz jego typów będzie sprzyjać usamodzielnieniu ekonomicznemu rodzin (...) Ale stanie się to możliwe dopiero po tym, jak wzmocniony zostanie potencjał rozwojowy ośrodków lokalnych”¹⁸.

Innymi słowy, aby model mógł być realizowany, potrzebna jest infrastruktura umożliwiająca mobilność wewnątrz krajową. Musiałoby też, jako warunek konieczny, nastąpić odwrócenie dotychczasowego trendu wzrostu bezrobocia w Polsce. Na razie jednak stopa bezrobocia w Polsce wykazuje okresowo wahającą się (od 2007 r., tj. od ujawnienia się kryzysu na świecie), lecz w ostatnim roku stabilnie rosnącą tendencję¹⁹.

[dostęp 23 marca 2013 r.] i <http://lubczasopismo.salon24.pl/aelita/post/492635,przemowienie-prof-glinskiego-w-sejmie-wersja-tekstowa>. [dostęp 23 marca 2013r.].

¹⁶ „Wykorzystanie procesu dostosowawczego związanego z wejściem do strefy euro do stabilizacji fiskalnej i monetarnej. Dążenie do zapewnienia maksymalnej stabilności wewnętrznej i zewnętrznej polskiej gospodarki, tak by móc w jak największym stopniu wykorzystać potencjalne korzyści związane z wprowadzeniem wspólnej waluty (prowadzenie konsekwentnych reform pokazujących jednoznaczną orientację Polski na skuteczną i trwałą modernizację w duchu rozwiniętych gospodarek Europy Północnej). DSRK, wyd. cyt., s. 89.

¹⁷ Z dużymi ośrodkami miejskimi (regionami rozwiniętymi) w Polsce, w Czechach i w Niemczech (por. mapy rozwoju przestrzennego w „Strategii rozwoju kraju 2020”, wyd.cyt.).

¹⁸ DSRK, wyd. cyt., s. 31.

¹⁹ Główny Urząd Statystyczny, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_677_PLK_HTML.htm [dostęp 23 marca 2013 r.].

Tabela 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce od 2007 r.

	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
2013	14,2	14,4										
2012	13,2	13,4	13,3	12,9	12,6	12,3	12,3	12,4	12,4	12,5	12,9	13,4
2011	13,1	13,4	13,3	12,8	12,4	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8	12,1	12,5
2010	12,9	13,2	13,0	12,4	12,1	11,7	11,5	11,4	11,5	11,5	11,7	12,4
2009	10,4	10,9	11,1	10,9	10,7	10,6	10,7	10,8	10,9	11,1	11,4	12,1
2008	11,5	11,3	10,9	10,3	9,8	9,4	9,2	9,1	8,9	8,8	9,1	9,5
2007	15,1	14,8	14,3	13,6	12,9	12,3	12,1	11,9	11,6	11,3	11,2	11,2

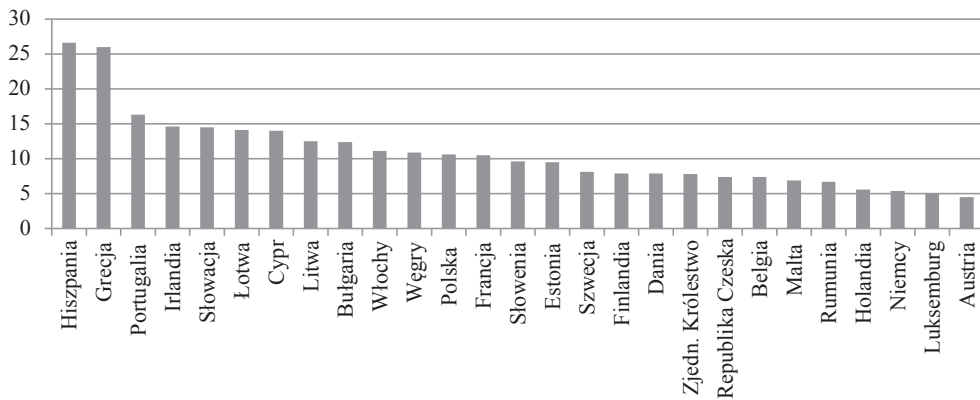
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_677_PLK_HTML.htm.

Wielkości dla dwóch pierwszych miesięcy 2013 r. mogą niepokoić, zwłaszcza w zestawieniu z ogólną tendencją spadkową w produkcji i handlu²⁰. Należy obecnie obserwować zmiany sezonowe, jak również działania rządu czynione w celu obniżenia bezrobocia, zwłaszcza w świetle wypowiedzi min. Rostowskiego.

Bez wdawania się w analizę ewentualnych wewnętrznych sprzeczności w DSRK²¹, lecz po konstatacji kierunku rozwoju sytuacji na rynku pracy w Polsce (tab. 1) oraz po (ponownym) przyjrzeniu się wskaźnikom bezrobocia w Unii Europejskiej, w tym bezrobocia wśród ludzi młodych (rys. 1 i 2), można sformułować następujący wniosek. Przyspieszenie wejścia Polski do unii walutowej może negatywnie wpłynąć na trendy na rynku pracy, a w rezultacie na deklarowane w DSRK cele długookresowe (poprawa jakości życia), ponieważ – podobnie jak w peryferyjnych krajach Unii, tj. Grecji, Hiszpanii i Portugalii – może doprowadzić to do wzrostu jednostkowych kosztów pracy i pogorszenia konkurencyjności, a w rezultacie do wzrostu bezrobocia. Tym samym może nastąpić obniżenie jakości życia.

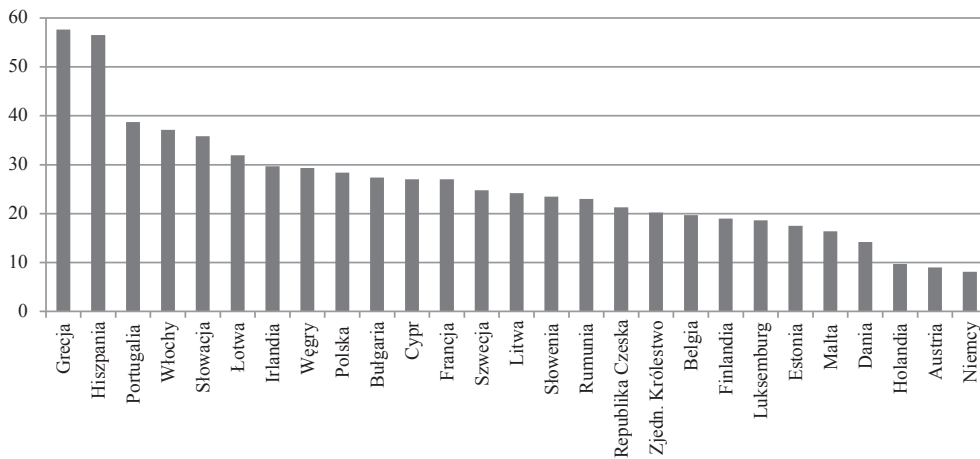
²⁰ Biuletyn Statystyczny GUS 2/2013, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_738_PLK_HTML.htm [dostęp 23 marca 2013 r.].

²¹ Rozwój infrastruktury (komunikacyjnej) jako warunek „modelu solidarności rozwoju”, który jest warunkiem „mobilności” (szczególnie wahadłowej), jako bodźca stabilności rozwoju, po wzmocnieniu potencjału rozwojowego ośrodków lokalnych. Innymi słowy, bez infrastruktury nie nastąpi spodziewana mobilność, zaś ma ona nastąpić po tym, jak lokalne ośrodki (niewymagające owej mobilności) stworzą miejsca pracy tym, którzy mogliby następnie szukać pracy poza miejscem zamieszkania.

Rys. 1. Stopa bezrobocia w krajach UE (w %) w październiku (lub najbliższym miesiącu) 2012 r.

Źródło: Eurostat, październik (lub najbliższy miesiąc) 2012 r.

Rys. 2. Stopa bezrobocia wśród młodych ludzi (16-24) w krajach UE (w %) we wrześniu (lub najbliższym miesiącu) 2012 r.

Źródło: Eurostat, październik (lub najbliższy miesiąc) 2012 r.

3. Kryzys finansowy w krajach unii walutowej

Kryzys w strefie euro został spowodowany przez rozliczne błędy i zaniechania w sferze zarówno planowania, jak i wdrażania projektu wspólnej waluty. W sferze planowania skonstruowano błędną lub co najmniej mało roztropną, tj. nieuwzględniającą systemowych, wieloletnich różnic społecznych i ekonomicznych między

krajami północy i południa Europy, listę kryteriów konwergencji²², w tym zrównanie stopy inflacji do poziomu tej w przynajmniej trzech państwach członkowskich, które mają najlepsze rezultaty w dziedzinie stabilności cen²³, co – po silnej obniżce stóp procentowych w krajach Europy Południowej przed wejściem do strefy euro – pozwoliło na nominalne spełnienie tego kryterium konwergencji takim krajom, jak Włochy i Grecja. W trakcie wdrażania wspólnej waluty nie przeprowadzono analizy skutków taniego kredytu w tych krajach unii monetarnej, których obywatele poprzednio, wskutek wysokich stóp procentowych, mieli ograniczone możliwości szerokiego dostępu do kredytów hipotecznych (np. w Hiszpanii). Inne błędy to m.in. niewpisanie do projektu możliwości awaryjnego wyjścia (choćby tymczasowego) kraju (-ów) ze strefy euro lub (antykryzysowego) planu modyfikacji nadzoru finansowego w obliczu wymykania się spod kontroli postępującego zadłużania się krajów Europy Południowej.

W sytuacji wybuchu kryzysu 2007-2008 r., spowodowanego pęknięciem amerykańskiej bańki spekulacyjnej, słabsze kraje euro strefy szybko doświadczyły pogorszenia ogólnego stanu gospodarki, co zilustrowano m.in. w tab. 2 (oraz na rys. 1 i 2).

Należałoby także wspomnieć o jeszcze jednej fundamentalnej przyczynie (być może nawet praprzyczynie) w sferze planowania, a właściwie kształtowania wizji dla rozwoju całej Unii Europejskiej, a w tym dla unii walutowej (która miałaby tę wizję wspierać), tj. postawienia przed Unią zbyt ambitnego (i krótkowzrocznego) wyzwania, by stać się najbardziej konkurencyjną i dynamiczną gospodarką (opartą na wiedzy) na świecie, zdolną do zrównoważonego rozwoju gospodarczego, kreowania największej liczby wartościowych miejsc pracy i o największym stopniu spójności społecznej²⁴. Formułując to wyzwanie pod koniec XX wieku, decydenci europejscy postrzegali Stany Zjednoczone jako głównego rywala Unii, nie doceniając konkurencji ze strony gospodarek wschodzących, a zwłaszcza ze strony Chin. Przeoczyli przy tym rosnące trendy fragmentaryzacji produkcji (np. przenoszenie produkcji do Azji), uwalnianie barier handlowych z Chinami i zdolności rozwojowe państw wschodzących. W pewnym sensie strategiczny raport przygotowany przez Komisję Europejską „Global Europe 2050”, który prezentuje dziewięć scenariuszy rozwojowych dla świata przy różnych wariantach wpływu UE, ma zrekompensować przeoczenia decydentów unijnych z lat dziewięćdziesiątych²⁵. Skala aktualnych działań naprawczych może jednak przeszkodzić realizacji scenariusza optymistycz-

²² <http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.pl.html> [dostęp 23 marca 2013 r.].

²³ M. Ochrymiuk, M. Rogut, *Konwergencja nominalna w strefie euro. Implikacje dla Polski*, NBP, 2010 r., http://www.nbportal.pl/tr/euro/materialy_papierowe_pdf/Konwergencja_nominalna_na_stron_.pdf.

²⁴ “To become the most competitive and dynamic knowledge-based economy in the world capable of sustainable economic growth with more and better jobs and greater social cohesion”, LISBON EUROPEAN COUNCIL 23 AND 24 MARCH 2000 PRESIDENCY CONCLUSIONS, http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm#a [dostęp 23 marca 2013 r.].

²⁵ Komisja Europejska. 2011. *Global Europe 2050. Executive Summary*, Brussels: KE.

nego (wpływ B + R na poziom konkurencyjności), zwłaszcza wobec tak odległej perspektywy.

Wymienione błędy i zaniechania w strefie euro, po początkowym ożywieniu gospodarczym w krajach strefy euro, zaowocowały w momencie wybuchu kryzysu globalnego wzrostem zadłużenia, zwłaszcza w krajach najmniej przygotowanych na radzenie sobie z sytuacją kryzysu (czyli w tych, w których ożywienie gospodarcze było skutkiem obniżek stóp procentowych, popytu na kredyt (np. hipoteczny) i zwiększenia wolumenu pieniądza na rynku), a które, będąc już w unii walutowej, pozbawione były zwyczajowych (stosowanych przez kraje z suwerenną walutą) mechanizmów. Wielkość zadłużenia jest zwykle przedstawiana stosunkiem długu sektora publicznego do wielkości PKB. Zadłużenie strefy euro zostało przedstawione w tab. 2.

Tabela 2. Zadłużenie sektora publicznego jako stosunek zadłużenia do wartości PKB w krajach strefy euro i w Polsce w latach 2000-2013 (w %)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Euroland (17 krajów)	69,2	68,2	68,0	69,2	69,6	70,2	68,6	66,3	70,1	79,9	85,3	87,2	bd	bd
EU (27 krajów)	61,9	61,0	60,4	61,9	62,3	62,9	61,6	59,0	62,5	74,8	80,0	82,5	bd	bd
Austria	66,2	66,8	66,2	65,3	64,7	64,2	62,3	60,2	63,8	69,5	71,9	72,2	81,9	83,2
Belgia	107,8	106,5	103,4	98,4	94,0	92,0	88,0	84,1	89,3	95,8	96,0	98,0	101,5	101,0
Cypr	59,6	61,2	65,1	69,7	70,9	69,4	64,7	58,8	48,9	58,5	61,5	71,6	bd	bd
Estonia	5,1	4,8	5,7	5,6	5,0	4,6	4,4	3,7	4,5	7,2	6,7	6,0	13,1	13,0
Finlandia	43,8	42,5	41,5	44,5	44,4	41,7	39,6	35,2	33,9	43,5	48,4	48,6	65,5	68,5
Francja	57,3	56,9	58,8	62,9	64,9	66,4	63,7	64,2	68,2	79,2	82,3	85,8	102,4	104,1
Grecja	103,4	103,7	101,7	97,4	98,6	100,0	106,1	107,4	113,0	129,4	145,0	165,3	181,2	183,9
Hiszpania	59,4	55,6	52,6	48,8	46,3	43,2	39,7	36,3	40,2	53,9	61,2	68,5	77,2	79,0
Holandia	53,8	50,7	50,5	52,0	52,4	51,8	47,4	45,3	58,5	60,8	62,9	65,2	75,3	76,9
Irlandia	35,1	35,1	31,9	30,7	29,4	27,2	24,5	24,8	44,2	65,1	92,5	108,2	118,8	122,4
Luksemburg	6,2	6,3	6,3	6,1	6,3	6,1	6,7	6,7	13,7	14,8	19,1	18,2	30,9	34,6
Malta	54,9	60,9	59,1	67,6	71,7	69,7	64,4	62,3	62,3	68,1	69,4	72,0	bd	bd
Niemcy	60,2	59,1	60,7	64,4	66,3	68,6	68,1	65,2	66,7	74,4	83,0	81,2	87,3	86,4
Portugalia	50,4	53,5	56,6	59,2	61,9	67,7	69,3	68,3	71,6	83,1	93,3	107,8	121,9	123,7
Słowacja	50,3	48,9	43,4	42,4	41,5	34,2	30,5	29,6	27,9	35,6	41,1	43,3	53,4	55,3
Słowenia	26,3	26,5	27,8	27,2	27,3	26,7	26,4	23,1	21,9	35,3	38,8	47,6	58,1	61,0
Włochy	108,5	108,2	105,1	103,9	103,4	105,4	106,1	103,1	105,7	116,0	118,6	120,1	128,1	126,6
Polska	36,8	37,6	42,2	47,1	45,7	47,1	47,7	45,0	47,1	50,9	54,8	56,3	65,4	64,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie OECD Economic Outlook 90 database, December 2011, <http://www.oecd.org/economy/economicoutlookanalysisandforecasts/49112261.pdf> i danych Eurostatu, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=0&language=en&pcode=teina225>. Uwaga: dane za 2013 r. to dane szacunkowe.

Z analizy danych zamieszczonych w tab. 2 wynika, że największe zagrożenie dla strefy euro stanowią: Grecja, Portugalia i Włochy, a konkretnie dynamika wzrostu ich długu publicznego oraz jego rozmiary w stosunku do PKB.

W celu utrzymania jedności strefy euro Troika²⁶ podjęła szereg działań, które – jak do tej pory – dzięki pożyczkom zdołały uchronić Grecję, Portugalię i Irlandię przed bankructwem oraz sektor bankowy w Hiszpanii.

Najważniejszym działaniem przeciwdziałającym kryzysowi było utworzenie (27 września 2013 r.) Europejskiego Mechanizmu Stabilności (ESM), tj. organizacji międzynarodowej z siedzibą w Luksemburgu, której zadaniem jest pomaganie krajom członkowskim strefy euro, które znajdują się w trudnej sytuacji finansowej lub gdy ich sektor finansowy straci stabilność i wymaga rekapitalizacji²⁷. Górny pułap kredytu to 500 miliardów euro.

Wszystkie kraje Unii Europejskiej, bez względu na to, czy są członkami unii walutowej czy nie, musiały podjąć działania legislacyjne (w swoich parlamentach) w sprawie ESM, ponieważ jego powołanie wymagało zmodyfikowania traktatów o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W Polsce poprawka do artykułu 136 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), została przegłosowana przez Sejm i Senat, przyjęta przez prezydenta i ratyfikowana 13 listopada 2012 r.

Akt ratyfikacji nakłada na Polskę szereg zobowiązań przy ograniczeniu suwerenności decyzyjnej, ponieważ od decyzji Europejskiego Mechanizmu Stabilności nie można się odwołać. Jest to zdecydowany koszt uczestnictwa w unii walutowej, który nie istniał w momencie podejmowania przez polskich obywateli decyzji o wejściu do Unii i przystąpieniu do unii walutowej.

Należałoby ten dodatkowy nieprzewidziany koszt ponownie rozważyć przy (rekomendowanym) procesie ponownej oceny i rewizji stanu przygotowania do wejścia do unii walutowej.

Powinno się także poddać ponownej ocenie i rewizji warunki uczestnictwa Polski w unii walutowej w obecnej sytuacji, zwłaszcza wobec rozwoju sytuacji na Cyprze. Kolejne wydarzenia, tj. ultimatum postawione Cyprowi w obliczu bankructwa państwa 17 marca 2013 r., odrzucenie przez cypryjski parlament zaakceptowanego przez prezydenta Cypru rozwiązania zaproponowanego przez Troikę oraz negocjacje trwające w zasadzie cały tydzień do 25 marca 2013 r., których wynik, co prawda, uratował Cypr przed bankructwem dzięki przyznaniu pożyczki w wysokości 10 miliardów euro, lecz przyniósł on upadek i restrukturyzację dwóch największych banków, jak również zjawisko *bank run*²⁸ i zachwianie zaufania do systemu bankowego²⁹ (nie tylko na Cyprze) pokazują dobitnie, że zdolność decyzyjna kraju będącego członkiem unii walutowej w sytuacji krytycznej *de facto* przestaje istnieć.

²⁶ The Troika – Troika, European Commission (EC) Komisja Europejska, The International Monetary Fund (IMF), Międzynarodowy Fundusz Walutowy i the European Central Bank (ECB), Europejski Bank Centralny.

²⁷ ETS: decyzja o ustanowieniu europejskiego mechanizmu stabilności jest niepodważalna, „Rzeczpospolita. Prawo”, 27 listopada 2012 r., <http://prawo.rp.pl/artukul/955779.html> [dostęp 23 marca 2013 r.].

²⁸ *Bank run* – masowe wypłacanie gotówki z banków, panika bankowa.

²⁹ Charlemagne, *A better deal, but still painful*, „The Economist”, 25 marca 2013 r., <http://www.economist.com/blogs/charlemagne/2013/03/cyprus-bail-out> [dostęp 25 marca 2013 r.]; Charlemagne,

Oprócz wydarzeń na Cyprze na uwagę zasługuje ponadto kwestia modyfikacji postawy Zjednoczonego Królestwa, tj. referendum w sprawie członkostwa w Unii Europejskiej po wyborach 2015 r. (w przypadku ich wygrania przez Partię Konserwatywną) i Islandii (gdzie dwie trzecie obywateli opowiada się przeciw wstąpieniu do UE)³⁰.

Wreszcie należałoby też rozważyć różne scenariusze wyjścia z kryzysu, w tym scenariusz kontrolowanego (jednakże generującego koszty dla każdego członka UE) uporządkowania finansów strefy euro, jak również te, które zakładają mało kontrolowany rozpad unii walutowej³¹, bądź wreszcie propozycje zakładające zmuszenie kraju członkowskiego do opuszczenia unii walutowej³². Każdy, najbardziej nawet destruktywny, scenariusz powinien być wzięty pod uwagę.

4. Podsumowanie

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w pierwszym kwartale 2013 r. pozostaje konsekwentnie przy swojej wizji długookresowego rozwoju dla Polski. Wskazuje na to zarówno uchwalenie DSRK 5 lutego 2013 r., jak i deklaracja ministra finansów 1 marca 2013 r. na konferencji w Ministerstwie Finansów. Nie odnotowano natomiast reakcji rządu RP na złe wyniki gospodarki kraju ogłoszone w Biuletynie Statystycznym GUS 2/2013 w marcu 2013 r. Nie odnotowano także znaczącej reakcji na wydarzenia na Cyprze (poza ogólnikowym komentarzem premiera w wystąpieniu podczas konferencji prasowej 26 marca 2013 r.). Jednakże zarówno warunki wewnętrzne (przede wszystkim rosnąca stopa bezrobocia), jak i zewnętrzne (przykład wywierania przez Trojkę presji na Cypr), jak również inne wymienione wydarzenia i procesy toczące się w unii walutowej i w krajach dotychczas rozważających bliższe związki z Unią dają podstawy do wysunięcia rekomendacji, by ponownie przyjrzeć się warunkom (nie tylko nominalnym) planowanego wejścia Polski do unii walutowej.

Autorka wysuwa rekomendację, by ponownie rozważyć cel główny DSRK, tj. cytowaną na wstępie poprawę jakości życia Polaków mierzoną wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Jest to bowiem wartość złożona z wielu czynników, podlegająca zjawisku nadmiernej współliniowości,

---

On the run, "The Economist" [dostęp 21 marca 2013], <http://www.economist.com/blogs/charlemagne/2013/03/cyprus-crisis> [dostęp 23 marca 2013 r.].

³⁰ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-21148282> [dostęp 23 marca 2013 r.]; D. Cameron, Speech to Parliament on 23 January, 2013, <http://www.number10.gov.uk/news/eu-speech-at-bloomberg/> [dostęp 23 marca 2013 r.]; Breaking News: Iceland to Slow Down EU Talks, "Iceland Review Online", 14 stycznia 2013 r., http://www.icelandreview.com/icelandreview/daily_news/BREAKING_NEWS_Iceland_to_Slow_Down_EU_Talks_0_396859.news.aspx [dostęp 23 marca 2013 r.].

³¹ J.E. Emmanouilidis, *Wystąpienie panelowe na konferencji „Kryzys w strefie euro – scenariusze i globalne konsekwencje”*, Warszawa, 11 września 2012 roku.

³² J. Redwood, *The future of the eurozone*, 12 April, 2012, <http://johnredwood.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/04/THE-FUTURE-OF-THE-EURO-ZONE.11.04.12doc.pdf> [dostęp 23 marca 2013 r.].

a także częściowo (jak sami autorzy raportu przyznają) niemierzalna. Jakikolwiek wahania o charakterze egzogenicznym (np. następny kryzys) mogłyby zakłócić szereg składników tego celu (np. skutek wymagań MFV, co pociągnęłoby kolejną transzę z NBP). Zdaniem autorki istnieje sprzeczność pomiędzy fundamentalnym celem długookresowej strategii dla Polski (poprawa jakości życia, uwarunkowana pewnymi czynnikami; na niektóre z tych czynników państwo nie ma wpływu lub ma wpływ ograniczony) a chęcią możliwie najszybszego wejścia do unii walutowej. Sam cel wydaje się ponadto zbyt ogólnikowy.

Autorka rekomenduje też, by – wobec nienaruszalnych nominalnych warunków konwergencji (choć i one mogłyby być przynajmniej ponownie ocenione w świetle obecnej wiedzy na temat błędów założycielskich unii walutowej) – rozważyć inne zmienne, np. takie, które towarzyszyły brytyjskim decydom w 1997 r., gdy ważyli argumenty za wejściem i przeciw wejściu do unii walutowej³³.

Wszystkie pięć krytycznych zmiennych, branych pod uwagę przez G. Browna, może być skwantyfikowane i mogłyby one posłużyć do stworzenia ewentualnej nowej lub zmodyfikowanej wizji długookresowego rozwoju kraju, mniej zależnej od warunków egzogenicznych i mniej ogólnej. Ostatecznie sprowadzają się one do udziału państwa we wspomaganiu ludzi w ich dążeniu do zapewnienia sobie pracy, która z kolei umożliwi im realizację ich celów. Wydaje się, że tak sformułowana wizja jest bardziej przyjazna obywatelom i mniej uzależniająca ich od działania państwa, które w obecnym kształcie wizji rozwoju zobowiązuje się do poprawienia ich dobrobytu i dobrostanu w sposób ogólny, by nie rzecz ogólnikowy, uzurpując sobie jednocześnie prawo do stanowienia, co składa się na ten stan.

Literatura

- Boni M. (red.), *Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”*, http://zds.kprm.gov.pl/sites/default/files/pliki/pl_2030_wyzwania_rozwojowe.pdf [dostęp: 23 marca 2013 r.].
- Boni M. (red.), *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*, Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. *Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*, 1 marca 2013, Monitor Polski, Warszawa, 2013, poz. 121.
- Boni M. (red.), *Strategia Rozwoju Kraju 2020, Uchwała nr 157 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020*, 22 listopada 2012 r. Monitor Polski, Warszawa, 2012, poz. 882.
- Breaking News: Iceland to Slow Down EU Talks, “Iceland Review Online”, 14 stycznia 2013 r., http://www.icelandreview.com/icelandreview/daily_news/BREAKING_NEWS_Iceland_to_Slow_Down_EU_Talks_0_396859.news.aspx [dostęp 23 marca 2013 r.].
- Brown G., Statement to Parliament on October 27, 1997, <http://hansard.millbanksystems.com/commons/1997/oct/27/economic-and-monetary-union>.

³³ G. Brown, Statement to Parliament on October 27, 1997, <http://hansard.millbanksystems.com/commons/1997/oct/27/economic-and-monetary-union> [dostęp 23 marca 2013 r.].

- Cameron D., Speech to Parliament on January 23, 2013, <http://www.number10.gov.uk/news/eu-speech-at-bloomberg/> [dostęp 23 marca 2013 r.].
- Charlemagne, *A better deal, but still painful*, "The Economist", 25 marca 2013 r., <http://www.economist.com/blogs/charlemagne/2013/03/cyprus-bail-out> [dostęp 25 marca 2013 r.].
- Charlemagne, *On the run*, "The Economist", 21 marca 2013, <http://www.economist.com/blogs/charlemagne/2013/03/cyprus-crisis>.
- Dominik J., *Strategia przygotowań Polski do wprowadzenia euro, prezentacja na debacie Ministerstwa Finansów „Euro: jak i kiedy?”*, 1 marca 2013 r.
- Emmanouilidis J.E., *Wystąpienie panelowe na konferencji „Kryzys w strefie euro – scenariusze i globalne konsekwencje”*, Warszawa, 11 września 2012 r.
- „Euro: jak i kiedy?”, debata w Ministerstwie Finansów 1 marca 2013 r., http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/wiadomosci/aktualnosci/-/asset_publisher/M1vU/content/euro%3A-jak-i-kiedy?redirect=http%3A%2F%2Fwww.mf.gov.pl%2Fministerstwo-finansow%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_qU6T%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_count%3D2
- ETS: decyzja o ustanowieniu europejskiego mechanizmu stabilności jest niepodważalna, „Rzeczpospolita. Prawo”, 27 listopada 2012 r., <http://prawo.rp.pl/artukul/955779.html> [dostęp 23 marca 2013 r.].
- Gliński P., *Program rządu technicznego*, prezentacja 7 marca 2013 r., <http://lubczasopismo.salon24.pl/aelita/post/492635.przemowienie-prof-glinskiego-w-sejmie-wersja-tekstowa>. [dostęp 23 marca 2013 r.].
- Government finance statistics, European Commission, Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Government_finance_statistics.
- Is This Really the End?*, "The Economist", 26 listopada 2011 r.
- Milne R., *Iceland's new coalition government suspends EU accession talks*, "Financial Times", 22 maja 2013 r. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/6c88e05a-c2dd-11e2-9bcb-00144feab7de.html#axzz2kYLip4ob> [dostęp: maj 2013 r.].
- Ochrymiuk M., Rogut M., *Konwergencja nominalna w strefie euro. Implikacje dla Polski*, NBP, 2010 r., http://www.nbportal.pl/r/euro/materialy_papierowe_pdf/Konwergencja_nominalna_na_stron_pdf
- OECD Economic Outlook 90 database, December 2011, <http://www.oecd.org/economy/economicoutlookanalysisandforecasts/49112261.pdf>.
- Redwood J., *The future of the eurozone*, 12 April, 2012, <http://johnredwood.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/04/THE-FUTURE-OF-THE-EURO-ZONE.11.04.12doc.pdf> [dostęp 23 marca 2013 r.].
- Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, 2013-03-01, Monitor Polski, 2013, poz. 121.
- Uchwała nr 157 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020, 22 listopada 2012 r., Monitor Polski, Warszawa 2012, poz. 882.
- Uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, 2012-04-27, Monitor Polski 2012, poz. 252.
- Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2012-2015, Uchwała nr 71 w sprawie aktualizacji Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2012-2015, Monitor Polski, Warszawa 2012, poz. 292.

POLAND'S ENTRY INTO THE EUROZONE VS. ITS LONG TERM GROWTH OBJECTIVES

Summary: The objective of the paper is to juxtapose the long term vision of growth for Poland which is based on the goal of joining the Eurozone and the financial crisis in the Euroland. The convergence to the Eurozone has been confronted with the costs of contributing to the Troika's rescue operations and the European Stability Fund as well as the potential risk of undermining its sovereign decision making powers. The financial turmoil of the GIIPS countries has been pointed out. Certain risks resulting from the Eurozone vulnerability have been indicated. Some repercussions from the Cyprus crisis have been identified. Partial incompatibility of the present long term vision of growth for Poland with the convergence criteria has been pointed out. Recommendations to revise the criteria to enter the Eurozone as well as to revise or readjust the long term objectives for Poland have been listed.

Keywords: The Long Term Development Strategy for Poland, Eurozone, financial crisis, ESM, GIIPS, Cyprus.